

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maaseutuelinkeinorekisteristä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maaseutuelinkeinorekisteristä, joka korvaisi nykyisen maataloushallinnon maatilarekisteristä annetun lain. Ehdotetun lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus pitäisi maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitamiseksi maaseutuelinkeinorekisteriä. Ehdotettuun rekisteriin voitaisiin merkitä tiedot maatiloista, metsätaloustiloista, puutarhayrityksistä, turkistarhoista, porotalousyrityksistä ja muista maaseutuelinkeinoyrityksistä. Rekisteriä käytettäisiin maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallintointiin ja muuhun päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan ja valvontaan, tilastollisiin tarkoituksiin sekä tutkimukseen. Lisäksi rekisteriä käytettäisiin eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvontaan ja sen edellyttämään hallintointiin. Rekisteri sisältäisi merkittävästi monipuolisemmin tietoja kuin nykyinen maataloushallinnon maatilarekisteri ja sillä voitaisiin korvata useita nykyisiä rekistereitä ja tiedostoja. Lisäksi rekisterin avulla voitaisiin hoitaa Euroopan unionin (EU) jäsenyydestä johtuvia tehtäviä ja toteut-

taa Euroopan unionin edellyttämä integroitu hallinto- ja valvontajärjestelmä. Rekisteri toimisi yleisrekisterinä ja siitä voitaisiin muodostaa rekisterin soveltamisalan puitteissa osarekistereiksi maatilarekisteri, metsätaloustilarekisteri, puutarhayrityksirekisteri, turkistarharekisteri, porotalousyrityksirekisteri sekä muita maaseutuelinkeinohallinnon asiakkaita koskevia rekistereitä. Osarekisterit voisivat sisältää säädettyjen tehtävien kannalta tarpeellisia toiminnallisia alarekistereitä. Rekisteriä täydennettäisiin ja päivitetäisiin rekisteriyksiköiltä ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla. Esitykseen sisältyvät lisäksi säännökset rekisterin tietosäilytyksestä, viranomaisten vastuusuhteista, tietojen luovuttamisesta, salassapidosta, rangaistus- ja säännökset sekä muita tietosuojan varmistamiseen liittyviä säännöksiä.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti EU-jäsenyyden kanssa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain (1200/92) 1 §:n mukaan tietopalvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa ja julkaista virallista maatilatilastoa, tuottaa maaseutuelinkeinon tilastointiin ja tieto-

huoltoon liittyviä palveluja, kehittää ja ylläpitää maataloushallinnon maatilarekisteriä sekä tuottaa tietohallinnon asiantuntijapalveluja maa- ja metsätalousministeriölle ja sen alaiselle hallinnolle.

Edellä mainittuja tehtäviä ja niiden toimeenpanoa varten on maa- ja metsätalousministeriössä, maaseutuelinkeinopiireissä, kunnissa ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukes-

kuksessa monia erilaisia rekistereitä ja muita tiedostoja, jotka sisältävät muun muassa toiminto-, kiinteistö- ja viljelijäkohtaisia tietoja.

Maaseutuelinkeinoja koskevien maataloushallinnon tehtävien hoitamiseksi pidetään maataloushallinnon maatilarekisteriä, joka päivitetään vuosittain lähinnä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta saatavilla tiedoilla. Maatilarekisteriin kuuluvat kaikki ne tilat, joiden omistuksessa tai hallinnassa oleva pelto- ja puutarha-ala on vähintään 1 hehtaari. Rekisteriin on tallennettu maatilaa, sen omistajaa ja viljelijää sekä maankäyttölajien pinta-aloja koskevia tietoja. Rekisterin tietoja käytetään maaseutuelinkeinohallinnon tilastollisiin tarkoituksiin, päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan. Maaseutuelinkeinopiirien toiminnan tietojärjestelmässä (TOTI) rekisteri muodostaa niin sanotun runkorekisterin. Muina osina järjestelmässä ovat erilaiset toimintoversoellukset.

Maatilarekisterin ohella tietopalvelukeskus pitää myös metsätalarekisteriä, joka perustuu kaikille metsätilan omistajille noin joka viides vuosi postitettavaan tiedusteluun, ja puutarhayritysrekisteriä, joka perustuu kaikille myyntiä varten puutarhatuotantoa harjoittaville yrityksille vuosittain postitettavaan tiedusteluun. Molempien rekisterien pito perustuu maatilatilastosta annettuun lakiin (675/75) ja näin ollen niiden tietoja voidaan käyttää lähinnä vain tilastollisiin tarkoituksiin.

1.2. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö

Euroopan unionin (EU) maatalouspolitiikan uudistamisessa ollaan yhä enemmän siirtymässä tuotekohtaisesta tuesta tilakohtaiseen tukeen. Keskeinen väline EU:n tukien hallintoon ja valvontaan on integroitu hallinto- ja valvontajärjestelmä, josta säädetään tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmennyksestä hallinto- ja valvontajärjestelmästä, tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevan yhdenmennyksen hallinto- ja valvontajärjestelmän soveltamista koskevasta yksityiskohtaisista säännöistä ja yksityiskohtaisista siirtymäsäännöistä naudanliha-alalla ennen tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevan yhdenmennyksen hallinto- ja valvontajärjestelmän täytäntöönpanoa annetuissa neuvoston asetuksissa (ETY) N:o 3508/92, (ETY) N:o 3887/92 ja (ETY) N:o 3888/92.

Asetuksia sovelletaan viljan, öljy- ja valkuaiskasvien sekä naudan- ja lampaanlihan markkinajärjestelmissä maksettavaan tukeen samoin kuin vuoristo- ja muilla epäsuotuisilla alueilla maksettavaan hehtaari- ja kotieläintukeen liittyvään hallintoon ja valvontaan.

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun neuvoston direktiivin (92/102/ETY) mukaan kaikista nauta-, sika-, lammas- ja vuohitiloista on pidettävä toimivaltaisen viranomaisen käytössä olevaa rekisteriä, josta ilmenee tilalla pidettävien eläinten laji, tilan haltija ja tilan tunnistetieto. Rekisteritietojen on oltava komission hallinto- ja valvontajärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen saatavissa.

Yhteisön vähimmäistoimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi annetun neuvoston direktiivin (93/53/ETY) mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisella viranomaisella tulee olla rekisteri kaikista kalanviljelylaitoksista, joissa kasvatetaan tai pidetään salmonidejä, harjusta, siikaa, haukea tai piikkikampelaa. Kalanviljelylaitoksissa on oltava direktiivin mukainen kirjanpito. Myös hautomoiden ja kananpoikasten kasvattamojen toimintaa ohjataan siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja markkinoinnista annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2782/75. Tällaista tuotantotoimintaa ja markkinointia harjoittavien yritysten on rekisteröidyttävä ja noudatettava asetuksen säännöksiä.

Tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmennyksestä hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetussa asetuksessa edellytetään, että jokaisessa jäsenvaltiossa on integroitu hallinto- ja valvontajärjestelmä, jossa on:

- 1) tietokoneella oleva tietokanta;
- 2) alfanumeerinen tunnistajärjestelmä pelto-lohkoille;
- 3) viljelijöiden tukihakemukset;
- 4) valvontajärjestelmä; sekä
- 5) karjaa koskien eläinten tunnistajärjestelmä.

Asetuksessa säädetään myös, että integroidun järjestelmän täytyy mahdollistaa eri tukimuotojen ristiintarkistukset tietokoneessa, tietokantaan täytyy rekisteröidä kaikki tuotantoyksikön tukihakemustiedot ja tietokannat on suunniteltava yhdenmukaisiksi sekä toistensa kanssa yhteensopiviksi. Asetus määrää lisäksi suorittamaan kaikki tarpeelliset hallinnolliset, tekniset ja budjetoitimenpiteet, jotta integroitu järjestelmä on toimiva.

Suomen liittymissopimuksen mukaisesti in-

tegroidun järjestelmän on oltava toiminnassa tukihakemustietojen ja valvonnan osalta 1 päivänä helmikuuta 1995.

Järjestelmän tuottamien valvontatietojen perusteella EU:ssa lopullisesti päätetään, mitkä jäsenvaltioiden maksamista tuista korvataan yhteisön varoista. Puutteellinen valvontajärjestelmä on johtanut EU:n maksamien korvausten pienentämiseen ja budjetoitongelmiin nykyisissä jäsenvaltioissa.

1.3. Nykytilan arviointi

Maataloushallinnon maatilarekisterin avulla on voitu merkittävästi helpottaa ja rationalisoida maaseutuelinkeinohallinnon toimintaa ja supistaa hakemusasiakirjojen tietosisältöä. Rekisterin käyttö sekä hallinnollisiin tarkoituksiin että tilastotuotantoon on vähentänyt päällekkäistä tiedonkeruuta sekä viljelijöiden tiedonantorasitusta samalla, kun on saavutettu huomattavia kustannussäästöjä.

Järjestelmän avulla maaseutuelinkeinohallinnon tilastointi ja tiedonkulku on helpottunut. Hallinnollisten päätösten perusteena käytetyt tilatiedot ovat yhtenäistyneet, mikä on osaltaan edistänyt yhdenmukaista hallintokäytäntöä. Tietojärjestelmä on myös mahdollistanut maaseutuelinkeinohallinnon toimenpiteiden vaikutusten seurannan entistä paremmin.

Nyt käytössä oleva hallinnollinen rekisteri, joka käsittää vain maatilat, ei kuitenkaan riittävässä määrin mahdollista maaseudulla toimivien yrityskokonaisuuksien tarkastelua, jos yritys muodostuu useammasta erilaisesta rekisteriyksiköstä kuten maatilasta, puutarhasta ja turkistarhasta. Rekistereiden yhteiskäytön edistämiseksi olemassa olevat ja mahdollisesti perustettavat maa- ja metsätalouden rekisterit sekä muodostettavan tuki- ja valvontajärjestelmän tiedot tulisi koota maaseudun yritystietojärjestelmäksi, jossa yksittäiset rekisterit tukevat ja täydentävät toisiaan. Tällaisen järjestelmän käyttöönotto mahdollistaisi maaseudulla harjoitettavan elinkeinotoiminnan tarkastelun yrityskokonaisuuksina. Sen avulla voitaisiin nykyistä paremmin hahmottaa kyseisen yritystoiminnan luonne, seurata harjoitettavan tukipolitiikan vaikutuksia ja valvoa myönnettyjen tukien käyttöä.

Nykyisen hallinnollisen maatilarekisterin päivitystä ja ylläpitoa muiden rekistereiden avulla on jossain määrin haitannut se, ettei käytettä-

vissä ole ollut riittävästi yhteiskäytön mahdollistavia tiedonsiirtostandardeja, vaikka rekisteri sisältääkin kiinteistötietojärjestelmän ja eräiden muiden järjestelmien tilatunnukset.

Nykyisen rekisterin käyttötarkoitus on lisäksi rajoitettu hallinnolliseen ja tilastolliseen käyttöön. Esimerkiksi neuvonnan ja tutkimuksen tarpeisiin ei ole voitu riittävässä määrin luovuttaa rekisteriyksiköiden yhteystietoja neuvontatyön tiedottamiseen ja tutkimustiedon jakamiseen yksittäiselle viljelijälle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on säätää perusteet maaseutuelinkeinorekisterille, joka muodostaisi kokonaisuvaltaisen, yhtenäisen ja kaikki maaseutuelinkeinoyritykset kattavan tietojärjestelmän. Samalla voitaisiin vähentää nykyisten erillisten rekistereiden ja muiden tiedostojen määrää ja poistaa niissä esiintyvät päällekkäisyydet. Lisäksi tavoitteena on:

- luoda mahdollisuudet tarkastella maaseudulla harjoitettavaa elinkeinotoimintaa yritys-kokonaisuuksina,

- luoda puitteet EU:n jäsenyydestä aiheutuvien tehtävien hoitamiseksi ja EU:n integroidulle hallinto- ja valvontajärjestelmälle,

- luoda nykyistä paremmat edellytykset maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallinnoinnille ja muulle päätöksenteon valmistelulle, toimenpiteiden suunnittelulle ja niiden vaikutusten seurannalle ja valvonnalle,

- parantaa maaseutuelinkeinohallinnon, muiden viranomaisten, neuvonnan ja tutkimuksen sekä maaseutuelinkeinoyritysten yhteydenpitoa sekä edistää rekistereiden yhteiskäyttöä erityisesti tietoteknisin keinoin ja hyödyntäen yhteisiä tunnusjärjestelmiä,

- supistaa hakemusasiakirjojen määrää ja tietosisältöä sekä yksinkertaistaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä,

- luoda mahdollisuudet hyödyntää rekisteriä myös tietopalvelukeskuksen pitämien tilastollisten rekistereiden päivityksessä ja täydentämisessä muun muassa Euroopan unionin tietotarpeita vastaavaksi, sekä

- luoda selkeät säännöt maaseutuelinkeinorekisterille yleisrekisterinä sekä siihen liitettä-

ville osa- ja alarekistereille ja varmistaa samalla rekisterin tietosuoja ja rekisteriyksikön omistajan ja haltijan oikeusturva.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Tavoitteet voidaan toteuttaa säätämällä laki maaseutuelinkeinorekisteristä. Esityksessä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus pitää maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitamiseksi maaseutuelinkeinorekisteriä. Esitys määrittelee rekisteriyksiköt, rekisterin osat ja tietosisällön, tietojen hankinnan ja käytön, rekisteröidyn tarkastusoikeuden, tietojen suojaamisen ja salassapitovelvollisuuden.

Maatilojen ohella rekisteriin ehdotetaan sisällytettäväksi myös metsätaloustilat, puutarhayritykset, turkistarhat, porotalousyritykset ja muut maaseutuelinkeinoyritykset, sillä maaseutuelinkeinohallinnon toimenpiteet kohdistuvat tulevaisuudessa yhä enemmän maatilatalouden ohella myös muihin maaseutuelinkeinoihin. Rekisteriä varten rekisteriyksiköistä voidaan muodostaa osarekistereitä, jotka puolestaan voivat sisältää säädettyjen tehtävien kannalta tarpeellisia toiminnallisia alarekistereitä, kuten eläinten tunnisterekisteri, tukirekisteri, kiintiörekisteri ja rahoitus- ja lainarekisteri. Osa- ja alarekistereiden avulla voidaan nykyistä paremmin seurata kyseistä yritystoimintaa, harjoitettavan tukipolitiikan vaikutuksia ja valvoa myönnettujen tukien käyttöä.

Esityksen mukaan rekisterinpidosta vastaisi tietopalvelukeskus. Rekisteriä voisivat käyttää ja päivittää myös maa- ja metsätalousministeriö, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, kasvin tuotannon tarkastuskeskus, maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Lisäksi rekisteriä voisivat käyttää ja päivittää eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvonnan ja sen edellyttämän hallinnon vaatimassa laajuudessa lääninhallitukset. Rekisterin toimintoja voitaisiin hoitaa hajautetusti, mikä mahdollistaisi muun muassa maaseutuelinkeinohallinnon toimenpiteitä koskevien hakemusten ja muiden asiakirjojen käytön rekisterin täydentämisessä ja päivityksessä.

Rekisteriä perustettaessa siihen siirrettäisiin nykyisen maataloushallinnon maatilarekisteriin sisältyvät rekisteriyksiköt, jotka ovat lähinnä maatiloja. Puuttuvien rekisteriyksiköiden osalta

rekisteriä täydennettäisiin ja päivitetäisiin rekisteriyksiköiltä ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla.

Rekisterin tietosisältö koostuu hallintoa varten kerättävästä tiedosta, jota voidaan tarpeen mukaan käyttää tilastotarkoituksiin. Lisäksi voidaan kerätä tietoja, joita käytetään pelkästään tilastollisiin tarkoituksiin. Lähtökohtana on, että tiedonluovuttajalle ilmoitetaan käyttö-tarkoitus tietoa kerättyä.

Rekisterin päivityksessä tullaan ensisijaisesti käyttämään jo olemassa olevia tietojärjestelmiä ja mahdollisuuksien mukaan välttämään erillistä tiedonkeruuta. Rekisteriä kehitetään niin, että siinä mahdollistetaan rekistereiden yhteiskäytössä noudatettavien tiedonsiirtostandardien käyttö.

Esityksessä mahdollistettaisiin rekisteriyksiköä koskevien yhteystietojen luovuttaminen maaseutuelinkeinoja koskevaa neuvontaa ja tutkimusta varten, jos rekisteriyksikön haltija ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista ja jos tietosuojan varmistamiseksi säädetyt edellytykset täyttyvät.

Rekisterissä olevia tietoja voidaan esityksen mukaan myös luovuttaa EU:lle, mikäli annetut säädökset edellyttävät tietojen luovuttamista.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Maaseutuelinkeinorekisterin uudistaminen aiheuttaa tietotekniikan osalta sekä laitteiston että ohjelmistojen päivytystarpeita. Näistä aiheutuvat kustannukset voidaan arvioida jakautuvan seuraavasti:

1. laitteiston ja ohjelmiston hankintakustannukset noin 1,5 miljoonaa markkaa,

2. tietoliikennekustannukset 0,12 miljoonaa markkaa vuodessa,

3. laitteiston ja ohjelmiston ylläpitokustannukset 0,7 miljoonaa markkaa vuodessa, sekä

4. ohjelmiston kehittämiskustannukset 2 miljoonaa markkaa vuodessa 3 vuoden aikana.

Rekisterin taloudellisia vaikutuksia muuhun toimintaan ei voida vielä arvioida, koska rekisteri on yleisrekisteri ja sen osa- ja alarekistereiden määrä voi vaihdella hallinnonalan tarpeiden mukaan. Yhtenäisellä rekisterijärjestelmällä voidaan kuitenkin arvioida saavutettavan huomattavia säästöjä niin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisten kuin

muidenkin viranomaisten tiedonhallinnassa ja rekisteritoiminnan rationalisoinnissa. Merkittäviä säästöjä saavutetaan myös siinä, että hallinnolliseen tarkoitukseen kerättyä tietoa käytetään myös tilastojen laatimisessa.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

3.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esitys asettaa rekisteriyksikön omistajille tai haltijoille tiedonluovutusvelvoitteita, joista suuri osa perustuu Euroopan yhteisöjen (EY) lainsäädäntöön. Toisaalta esitys parantaa kansalaisten asemaa selventämällä rekisteriviranomaisten vastuuta ja ulottamalla tietosuojasäännökset koskemaan koko rekisterijärjestelmää.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksessa virkatyönä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 135/1994 vp). Esitys luo puitteet muun muassa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisessa tarvittaville rekisterijärjestelmille sekä EU:n edellyttämälle integroidulle hallinto- ja valvontajärjestelmälle.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Maaseutuelinkeinhallinnon tehtävien hoitamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus pitäisi maaseutuelinkeinorekisteriä. Rekisteri koskisi maatiloja, metsätaloustiloja, puutarhayrityksiä, turkistarhoja, porotalousyrityksiä ja muita maaseutuelinkeinohallinnon asiakkaita. Pykälässä tarkoitetut rekisteriyksiköt tulisi tarkemmin määritellä asetuksella.

Rekisteriä pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla, mutta rekisteri voisi muodostua myös manuaalisesta aineistosta. Annettaessa tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta voitaisiin säätää asetuksella tai ministeriön päätöksellä, mitkä manuaalisessa muodossa olevat asiakirjat liitettäisiin osaksi rekisteriä. Lakia noudatettaisiin soveltuvin osin kaikkeen manuaaliseen asiakirja-aineistoon, joka on liitetty rekisteriin.

2 §. *Rekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rekisterin käyttötarkoituksesta. Rekisterin on tarkoitus toimia maa-

seutuelinkeinohallinnon yleisrekisterinä. Rekisteriä käytettäisiin maaseutuelinkeinotukien ja avustusten myöntämistä koskevan päätöksen teon valmistelussa ja muiden hallinnonalaan koskevien päätösten valmistelussa kuten rahoitus- ja lainapäätöksissä. Samalla rekisteri mahdollistaisi päätöksiin liittyvän valvonnan. Rekisteriä voitaisiin käyttää myös EU-jäsenyyden velvoittamien eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvontaan ja sen edellyttämään hallinnointiin. Yksittäistä rekisteriyksikköä koskevien päätösten lisäksi rekisteriä käytettäisiin rekisteriä käyttävien viranomaisten suunnittelutehtävissä. Lisäksi rekisteriä käytettäisiin maaseutuelinkeinoja koskevien tilastojen laatimiseen. Rekisteri voi toimia samalla maatilatalouden osalta valtakunnallisena perusrekisterinä.

3 §. *Rekisterin pitäminen.* Pykälässä ehdotetaan rekisterinpitäjäksi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskusta. Rekisterin käyttö- ja päivitysoikeus annettaisiin maa- ja metsätalousministeriölle, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle, kasvintuotannon tar-

kastuskeskukselle, maaseutuelinkeinopiireille sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Lisäksi rekisteriä voisivat käyttää ja päivittää eläinlääkintää koskevien säädösten ja määräysten valvonnan ja sen hallinnonin edellyttämässä laajuudessa lääninhallitukset. Rekisteriviranomaiset on lueteltu pykälässä tyhjentävästi. Rekisterin pitämisestä vastaamisella tarkoitetaan yleisvastuuta rekisteristä, sen ylläpidosta ja kehittämisestä. Rekisterinpitäjälle kuuluisivat kaikki rekisterin toimintaan liittyvät oikeudet. Oikeudella käyttää rekisteriä tarkoitettaisiin oikeutta päästä rekisteritietoihin ja hyödyntää niitä omassa toiminnassa. Käytöllä ei tarkoiteta rekisteritietojen luovuttamista sivullisille, josta säädetään 7 §:ssä. Päivittämisellä tarkoitetaan oikeutta lisätä ja poistaa sieltä tietoa. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat käyttäneet ja päivittäneet nykyistä maataloushallinnon maatilarekisteriä. Tarkoituksena on, että tämä käytäntö voisi jatkua.

Rekisteriin merkityn tiedon virheettömyydestä vastaisi tiedon rekisteriin merkinnyt viranomainen. Vastaavasti tiedon käytöstä, päivityksestä ja luovutuksesta ja siinä noudatetusta menettelystä vastaisi kulloinkin toiminut viranomainen. Tarkoituksena on, että kukin rekisterissä toimiva viranomainen vastaa omasta toiminnastaan rekisterissä. Vastuu voi toteutua esimerkiksi virkavastuuna tai 12 §:ssä mainittuna vahingonkorvausvastuuna.

Pykälässä säädetään rekisterinpitäjän mahdollisuudesta antaa toimeksiantona suoritettavaksi rekisterinpitöön ja käyttöön liittyviä avustavia tehtäviä sivulliselle. Rekisterinpitäjä voisi siten antaa esimerkiksi rekisterin ateknisen ylläpidon tässä laissa mainituille rekisteriviranomaisille, muille viranomaisille tai jollekin yksityiselle taholle. Yksityistäkin toimeksisaajaa koskisivat tällöin 10 §:n tietojen suojaamisvelvollisuus ja 11 §:n salassapitovelvollisuus.

4 §. *Rekisterin osat.* Maaseutuelinkeinorekisteriä varten voitaisiin perustaa osarekistereitä, joista keskeisimpiä rekisteriin tulevia osarekistereitä on mainittu pykälän 1—5 kohdissa. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan maaseutuelinkeinohallinnon tarpeiden mukaan rekisteriä varten voidaan perustaa tai rekisteriin voidaan liittää muita maaseutuelinkeinoyrityksiä koskevia rekistereitä.

Osarekistereistä voidaan muodostaa erilaisia toiminnallisia alarekistereitä, jotka tukevat ja mahdollistavat rekisterin tehokkaan käytön

jonkin asiakokonaisuuden osalta. Toiminnalliset kokonaisuudet voivat muuttua rekisterin käyttötarpeiden mukaan ja niissä voidaan käyttää hyväksi samoja rekisteritietoja.

5 §. *Rekisterin tiedot.* Rekisteriin saadaan merkitä vain säädettyjen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisia tietoja.

Rekisteriin saadaan merkitä yleistiedot, tiedot maankäyttölajien pinta-aloista sekä rekisterin käyttöön liittyviä hallinnollisia tietoja ja henkilötiedot. Rekisteriin tallettavat henkilötiedot on lueteltu tyhjentävästi. Rekisterinpidon yhteydessä kerätään lisäksi tietoja pelkästään tilastotarkoituksiin maatilatilastosta annetun lain (675/75) nojalla. Euroopan yhteisöjen säädökset ja kotimaiset tietotarpeet edellyttävät jatkuvasti muuttuvan ja suuren tietomäärän käsittelemistä ja rekisteröimistä rekisterin soveltamisalalla maaseutuelinkeinohallinnossa. Rationalisoitu rekisterihallinto ja hallinnon asiakkaiden tietosuoja edellyttävät kuitenkin rekisteriin talletettavien tietojen määrittelyä. Siksi ehdotetaan, että rekisterin tietosisällöstä määräisi tarkemmin maa- ja metsätalousministeriö.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan, ettei pelkästään tilastotarkoituksiin kerättyä tietoa saa käyttää hallinnollisiin tarkoituksiin. Tietojen käyttöä rajaa tarkoitussidonnaisuusperiaate ja hyvä rekisterinpitötapo eikä yksittäiseltä rekisteriyksiköltä tilastotarkoituksiin kerättyä tietoa tule käyttää hyväksi yksittäistä rekisteriyksikköä koskevassa päätöksenteossa. Hallinnollisiin tarkoituksiin kerättyä tietoa voidaan sen sijaan käyttää tilastoja laadittaessa. Tilastoja laadittaessa ja julkaistaessa on kuitenkin otettava huomioon 11 §:n salassapitovelvollisuus. Tilastollinen tieto on säilytettävä erikseen hallinnollisesta tiedosta. Tämä edellyttää, että rekisterin automaattiseen tietojenkäsittelyyn viety ja manuaalinen tilastollinen aineisto, joka koskee yksittäistä rekisteriyksikköä, ei ole yksittäistä rekisteriyksikköä koskevaa hallinnollista päätöstä tehtäessä päätöksentekijän käytettävissä.

Keskitetty rekisterinpito ja rekisterijärjestelmän yhteiskäyttö edellyttävät velvollisuutta käyttää yhtenäistä rekisteritunnusta. Velvollisuus olisi yleinen ja koskisi niin rekisteriviranomaisia kuin rekisteriyksiköitäkin. Rekisteritunnus voitaisiin antaa esimerkiksi merkittäessä rekisteriyksikköä ensimmäistä kertaa rekisteriin. Rekisteritunnuksen antaisi rekisterinpitäjä.

Rekisterin tietosisältö voi muodostua mittavaksi ja vaihdella eri aikoina. Pykälässä ehdotetaan siksi, että maa- ja metsätalousministeriö voisi päätöksellään määrätä rekisteriin kerättävistä tiedoista yksityiskohtaisesti. Ministeriö voisi määrätä tarkemmin myös osarekistereistä.

6 §. *Tietojen hankinta.* Pykälässä ehdotetaan, että lain voimaan tullessa rekisterin perustaksi siirtyisivät maataloushallinnon maatilarekisterin tiedot. Rekisteritiedot hankittaisiin rekisteriyksiköiltä ja viranomaisilta. Yksittäistä rekisteriyksikköä koskevaa tietoa ei sen sijaan voitaisi hankkia esimerkiksi joltain yksityiseltä taholta, ellei esimerkiksi jossain erityislainsäädännössä toisin säädetäisi. Voidaan kuitenkin pitää mahdollisena, että rekisterijärjestelmän kehittyessä jokin yksityinen taho, kuten maaseudun neuvontajärjestö, voisi rekisteriyksikön valtuutuksella tuottaa tietoa rekisteriin rekisteriyksikön puolesta. Rekisteriyksikön tulisi tällöin aina nimenomaisesti hyväksyä tuotettu tieto ennen sen hyväksymistä rekisteritiedoiksi.

Pykälässä säädetään tiedonantovelvollisuus koskemaan rekisteriyksikön omistajaa ja haltijaa heidän rekisteriyksikköään koskevien tietojen osalta.

Pykälässä oikeutetaan rekisterin käyttöön oikeutettu viranomainen saamaan lisäksi valtion ja kuntien viranomaisilta salassapitosäätöjen estämättä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot.

7 §. *Rekisteritietojen antaminen ja luovutus.* Pykälässä ehdotetaan säänneltäväksi tyhjentävästi rekisterissä olevien tai sitä varten hankittujen tietojen antamisesta ja luovuttamisesta.

Tietojen antamisella tarkoitetaan tietojen antamista sivulliselle käytettäväksi. Luovuttamisella tarkoitetaan taas tietojen luovuttamista sivullisen haltuun. Sivullisia ovat rekisterin kannalta kaikki yksityiset tahot ja muut kuin 3 §:ssä mainitut rekisteriviranomaiset. Vaikka pykälä ei rajoitakaan tietojen luovutusta näiden rekisteriviranomaisten välillä, lain tarkoitus sekä 3 §:ssä säädetty viranomaisten vastuunjako ja tietosuoja edellyttävät kuitenkin, että tietojen luovutus ja käyttö rekisteriviranomaistenkin välillä olisi rajoitettu.

Tietojen luovuttaminen olisi sallittua, milloin rekisteriyksikön omistaja tai haltija antaa siihen suostumuksensa. Rekisteriyksikön omistajan tai haltijan suostumuksen ei välttämättä tarvitsisi koskea vain yksittäistä ja kertaluontoista tiedonluovutusta, vaan rekisterin kehityksessä voisi olla mahdollista yleisvaltuutukseen

perustuva tiedonluovutus. Jos lain rekisteriperiaatteet ja tietosuojaanäkökohdat täyttyisivät, voitaisiin esimerkiksi maaseudun neuvontajärjestöille antaa oikeus käyttää asiakkaistaan talletettua rekisteritietoa. Toisaalta neuvontajärjestöille voitaisiin samoin edellytyksin antaa oikeus toimittaa rekisteriin asiakkaitaan koskevaa tietoa, joka voitaisiin tallettaa rekisteriin rekisteriyksikön omistajan tai haltijan hyväksytyä tiedon oikeellisuuden.

Rekisterinpitäjän tiedonantovelvollisuus tai muille viranomaisille säädetty tiedonsaantioikeus saattaa myös edellyttää tietojen luovuttamista. Tieteellisenä tutkimuksena voitaisiin taas pitää esimerkiksi yliopistossa, korkeakouluissa, ja vastaavissa tutkimusyksiköissä suoritettavaa tutkimustyötä. Tieteellisen tutkimuksen tulisi perustua tieteellisten menetelmien käyttöön eikä sen käyttötarkoitus saisi välittömästi edistää liiketaloudellisia tarkoituksia. Tilastollisiin tarkoituksiin tietoja voitaisiin luovuttaa käytettäväksi lähinnä suunnittelu- ja tutkimustoiminnassa.

Pykälän 2 momentissa säädetään ne käyttö-tarkoitukset, joihin rekisteriyksikön nimi-, osoite- ja puhelinnumerotietoja voidaan luovuttaa. Luovutuksen tulee jollain tavalla edistää maaseutuelinkeinojen kehitystä. Edellytystä tulisi tulkita joustavasti ja hakea tukea esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön toiminta-ajatuksista. Tarkoituksena kuitenkin on jättää rekisterinpitäjälle harkintavaltaa sen toteuttamiseksi, että luovutus tukisi myönteisellä tavalla maaseutuelinkeinojen tai maaseutuelinkeinohallinnon kehitystä. Henkilötietojen osalta on edellytyksenä lisäksi, että luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain (471/87) mukainen oikeus tallettaa tiedot henkilörekisteriin. Tätä ei edellytetä niiden tietojen osalta, jotka koskevat vain yrityksiä. Rekisteriyksikön omistajalla tai haltijalla on aina oikeus kieltää momentissa mainittujen tietojen luovuttaminen sivullisille. Tämän toteuttamiseksi tulisi rekisteriyksikön omistajalta tai haltijalta vaatia omakätisesti allekirjoitettua kieltoa. Yhteystietojen luovuttamisella maaseutuelinkeinoja koskevaa tutkimusta ja neuvontaa varten on lähinnä ajateltu tietojen luovutusta maaseudun neuvontajärjestöille esimerkiksi tutkimustoiminnasta tiedottamiseen. Pykälän 2 momentin perusteella ei kuitenkaan tule luovuttaa yhteystietoja puhtaasti kaupallisiin tarkoituksiin.

Pykälän 2 momentin mukainen luovutus ei saa loukata 11 §:n salassapitovelvollisuutta.

Siksi luovutuksessa käytettäviä valintaperusteita tulee arvioida ottaen huomioon 11 §:n salassapitoperusteet. Valintaperusteeksi ei esimerkiksi saa valita henkilötunnusta, mikä loukkaisi esimerkiksi yksityisyyden suojaa.

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annettua lakia (83/51) on vuonna 1987 täydennetty siten, että tekniset tallenteet on rinnastettu tavanomaisiin asiakirjoihin. Teknisen tallenteen luovuttamista koskevista rajoituksista säädetään taas yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain 18 a §:ssä. Nämä rajoitukset koskevat massaluovutuksena ja arkaluonteisena otantana tehtäviä tietojen luovutuksia.

Pykälässä ehdotetaan valtuutta saada luovuttaa rekisterissä olevia tietoja EU:lle, jos Suomen lainsäädäntö tai kansainväliset sopimukset edellyttävät tietojen luovuttamista. Henkilötietoja voidaan luovuttaa EU:lle sen estämättä, mitä henkilörekisterilaisissa säädetään tietojen luovuttamisesta ulkomaille.

Luvan tietojen luovuttamiseen myöntäisi aina rekisterinpitäjä. Lupamenettelyn avulla pyritään keskitetysti seuraamaan ja valvomaan rekisterissä olevien tietojen asianmukaista käyttöä. Lupa tietojen luovuttamiseen muuten kuin lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annetun määräyksen perusteella voitaisiin myöntää edellyttäen, ettei siitä aiheudu vahinkoa tai haittaa rekisteriyksikön omistajalle tai haltijalle. Lupaa ei myönnettäisi, jos voidaan olettaa, että tietoja käytetään rekisteriyksikön omistajan tai haltijan etuja tai oikeuksia vaarantavasti. Nyt ehdotettava säännös poikkeaa yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain rajoituksista siinä, että luovutusrajoitus olisi yleinen ja koskisi myös muita kuin massaluovutuksena ja arkaluonteisena otantana tehtäviä luovutuksia. Tämä on perusteltua, koska perustettava maa-seutuelinkeinorekisteri on tarkoitettu ensisijaisesti hallinnon sisäiseen käyttöön. Luovutusrajoitusten laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon se, että rekisteri koskee luonnollisten henkilöiden lisäksi myös yrityksiä, jolloin tavanomaisista tiukemmat tietojen luovutusta koskevat rajoitukset ovat perusteltuja muun muassa liiketaloudellisten etujen suojaamiseksi.

8 §. *Rekisteröidyn tarkastusoikeus.* Pykälässä ehdotetaan, että rekisteriyksikön omistajan ja haltijan oikeuteen tarkastaa rekisteritietoja sovelletaan henkilörekisterilakia. Pykälän viittaussäännös laajentaa tarkastusoikeuden kaikkiin rekisteriyksikön omistajan ja haltijan hantä itseään tai hänen rekisteriyksikköään koske-

viin rekisteriin talletettuihin tietoihin. Tarkastusoikeuden toteuttamisessa noudatettaisiin muuten, mitä henkilörekisterilain 3 luvussa säädetään. Tarkastusoikeuden piiriin kuuluisivat siten myös tilastollisiin tarkoituksiin käytetyt tiedot. Tarkastusoikeuden toteuttaminen lisäisi rekisteriyksikön omistajan tai haltijan oikeusturvaa, ja esille tulevien virheellisten tietojen poistaminen lisäisi rekisterin tietojen luotettavuutta.

9 §. *Virheen oikaisu.* Pykälässä ehdotetaan, että rekisterissä olevan virheen oikaisemiseen sovelletaan henkilörekisterilakia. Pykälän viittaussäännös laajentaa virheen oikaisemisen koskemaan kaikkia rekisteritietoja. Tietosuojavaatimukset ja rekisteriviranomaisten vastuu edellyttävät, että virheen voi oikaista vain rekisterinpitäjä tai se muu viranomainen, jolle on annettu toimivalta rekisteriin talletetun tiedon oikaisemiseen. Oikaisun toteuttamisessa noudatettaisiin muuten, mitä henkilörekisterilain 3 luvussa säädetään.

10 §. *Tietojen suojaaminen.* Pykälässä säänneltäisiin rekisterin teknistä suojaamista koskevat velvoitteet. Rekisterinpitäjän tulisi huolehtia rekisterin ja sen tietojen suojaamisesta luvatonta käsittelyä, käyttöä, tuhoamista, muuttamista sekä anastusta vastaan. Jos osarekisteriä pitää osarekisterinpitäjä, vastaava tietojen suojausvastuu on myös osarekisterinpitäjällä. Rekisteri on tarkoitettu suojata rekisteriteknisin keinoin esimerkiksi määrittelemällä se, mitä tietoja eri tietokonepäätteiltä voidaan käyttää. Ohjelmien avulla päätteen käyttö estettäisiin sellaisina aikoina, jolloin valvontaa ei ole järjestettävissä. Rekisterin käytön valvomiseksi käytettäisiin henkilökohtaisia käyttäjä-tunnuksia ja salasanoja. Rekisterin käyttöoikeudet määriteltäisiin siten, että käyttöoikeus olisi vain niillä, joiden virkatehtävät sitä edellyttävät. Vaikka 3 §:ssä säädetäänkin rekisteriviranomaisten käyttö- ja päivitysoikeuksista laajasti, rekisterin tietosuoja ja tietoturvallisuus edellyttävät käytännössä, että rekisterinpitäjä rajaa oikeudet eri käyttäjille esimerkiksi teknisillä menetelmillä siten, että käyttäjät pääsevät vain niihin tietoihin, joita he perustellusti tarvitsevat virkakäyttöön.

11 §. *Tietojen salassapito ja salassapitovelvollisuus.* Pykälässä säädetään, että rekisteritiedot olisivat salassapidettäviä. Julkisia olisivat kuitenkin pykälässä erikseen luetellut rekisteritiedot, joiden ei voida katsoa loukkaavan pykälässä mainittuja salassapitoperusteita. Pykäläs-

sä säädetään vain tietojen julkisuudesta eikä tietojen luovuttaminen esimerkiksi massaluovutuksena ole siten mahdollista, ellei tähän muualla tässä tai muussa laissa säädetä perusteita.

Pykälässä säädettäisiin salassapitovelvollisuus rekisteriviranomaisille ja palvelussuhteen laadusta riippumatta jokaiselle rekisteriviranomaisen palveluksessa olevalle sekä sivulliselle, joka käsittelee rekisterin tietoja 3 §:n mukaisena toimeksiantotehtävänä tai 7 §:n mukaisen luovutuksen perusteella. Rekisterin kannalta sivullisia ovat kaikki muut tahot kuin rekisteriviranomaiset oikeussuhteen laadusta riippumatta. Salassapitovelvollisuus tarkoittaisi kieltä ilmaista sivullisille tai käyttää yksityisesti hyödyksi tämän lain vastaisesti seikkoja, jotka koskevat toisen henkilökohtaisia oloja, taloudellista asemaa tai liikesalaisuutta ja jotka on saatu lain edellyttämän toiminnan yhteydessä eli tietoja hankittaessa, tallettaessa, käytettäessä tai luovutettaessa. Säännöksellä pyritään estämään mainittujen tietojen aiheeton leväminen sekä tietojen väärinkäyttö. Jos muussa lainsäädännössä on lisäksi säädetty salassapitosäännöksiä, jotka tulevat koskemaan maaseutuelinkeinorekisterin tietoja esimerkiksi tietoa hankittaessa, sovelletaan tämän lain salassapitovelvollisuuden ohella sitä, mitä muualla laissa säädetään.

Nykyisiä tietojenkäsittelymenetelmiä sovellettaessa tiedot käsittelyohjelmista ja -järjestelmistä voivat vaarantaa tietosuojaa yhtä paljon kuin varsinaisen tiedon paljastaminen. Salassapitovelvollisuus ulotettaisiin pykälän 3 momentissa koskemaan myös tietosuojaa vaarantavia tietoja käsittelyohjelmissa ja -ohjeistoissa.

12 §. *Henkilörekisterilain ja hyvän rekisteritavan noudattaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rekisterin pitämisessä noudetaan soveltuvin osin henkilörekisterilakia. Samalla on lueteltu ne henkilörekisterilain säännökset, jotka ainakin yleensä soveltuisivat rekisterin pitämiseen. Lisäksi pykälässä on ilmaistu pyrkimys siitä, että rekisterin pitämisessä on noudatettava sellaista laatutasoa, jonka voidaan kulloinkin katsoa vakiintuneen hyväksi rekisteritavaksi.

13 §. *Rangaistussäännökset.* Lain 11 §:ssä sädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta rangaistaisiin sakolla tai enintään yhdellä vuodella vankeutta.

Virkamiehiä koskevasta salassapitovelvollisuudesta on säädetty erikseen rikoslain 40

luvun 5 §:ssä, mistä ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi tätä koskeva viittaussäännös.

Tiedonantovelvollisuuden tahallisesta laiminlyönnistä sekä tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta annetun väärän tiedon antamisesta voisi tuomioistuimien tuomita sakkoon. Koska erityisesti väärän tiedon antaminen voi toteuttaa samalla rikoslain 29 tai 36 luvun petoksia koskevat tunnusmerkistöt, ehdotetaan, että rangaistus tuomittaisiin tällöin vain siitä rikoksesta, josta on säädetty ankarampi rangaistus.

Rekisteriviranomaisella olisi harkintamahdollisuus 3 ja 4 momentin mukaisen menettelyn aloittamiseksi, jos rikkomus olisi kokonaisuudessaan vähämerkityksellinen.

Pykälän 6 momentti sisältäisi säännöksen luvattomasta maaseutuelinkeinorekisteriin tunkeutumisesta. Ehdotuksen mukaan se, joka käyttämällä hänelle kuulumatonta käyttäjätunusta tai muulla petollisella toiminnalla läpäisee tunnistuskontrollin tai vastaavan turvajärjestelyn ja siten oikeudettomasti tunkeutuu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettyyn rekisteriin, on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Rangaistus vastaa henkilörekisterilaissa säädettyä rangaistusta henkilörekisteriin tunkeutumisesta, mutta tulisi aina sovellettavaksi riippumatta henkilörekisterilain mahdollisesta soveltamisesta.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi rekisterinpitäjälle erilaisia velvollisuuksia henkilörekisterilakiin viittaamalla. Näistä ei ole ehdotettu henkilörekisterilain tapaan otettavaksi erillisiä rangaistussäännöksiä, vaan nämä määräytyisivät, samoin kuin rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta virkamiehelle tai julkisyhteisön työntekijälle, rikoslain 40 luvun mukaan.

14 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella. Näitä olisivat muun muassa säännökset lain 1 §:ssä mainituista rekisteriyksiköistä.

15 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältää lain voimaantuloa koskevat säännökset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Suomen EU-jäsenyyden kanssa.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan sa-

manaikaisesti Suomen EU-jäsenyyden kanssa. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiesitys:

L a k i

maaseutuelinkeinorekisteristä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus pitää maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitamiseksi maataloja, metsätaloustiloja, puutarhayrityksiä, turkistarhoja, porotalousyrityksiä ja muita maaseutuelinkeinohallinnon asiakkaita koskevia rekistereitä, jotka yhdessä muodostavat maaseutuelinkeinorekisterin. Mainituista yrityksistä käytetään jäljempänä nimitystä rekisteriyksikkö.

Rekisteriä pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Rekisteriä voidaan pitää myös manuaalisena, jolloin noudatetaan soveltuvin osin tätä lakia.

2 §

Rekisterin käyttötarkoitus

Rekisterin tietoja käytetään maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallinnointiin ja valvontaan, muuhun päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan, tilastollisiin tarkoituksiin sekä tutkimukseen. Lisäksi rekisterin tietoja voidaan käyttää eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvontaan ja sen edellyttämään hallinnointiin.

3 §

Rekisterin pitäminen

Rekisterinpidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Rekisteriä

käyttävät ja päivittävät säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, kasvintuotannon tarkastuskeskus, maaseutuelinkeinopiirit sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Lisäksi rekisteriä voivat käyttää ja päivittää eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvonnan ja sen edellyttämän hallinnoinnin vaatimassa laajuudessa lääninhallitukset.

Rekisteriin merkityn tiedon virheettömydestä vastaa tiedon rekisteriin merkintyn viranomaisen. Tiedon käytöstä, päivityksestä ja luovutuksesta sekä siinä noudatetusta menettelystä vastaa kulloinkin rekisteriä käyttänyt viranomaisen.

Rekisterinpitäjä voi antaa toimeksiantona suoritettavaksi rekisterinpitoon ja käyttöön liittyviä avustavia tehtäviä sivulliselle. Toimeksisaajalla on sama velvollisuus suojata tiedot kuin 10 §:ssä säädetään eikä toimeksisaajalla ole oikeutta käyttää ja luovuttaa tietoja muihin tarkoituksiin tai tallettaa niitä hallussaan säilytettäväksi. Toimeksiantotehtäviä suorittaessa on noudatettava, mitä 11 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta.

4 §

Rekisterin osat

Rekisteriä varten voidaan perustaa osarekistereiksi:

- 1) maatilarekisteri;
- 2) metsätaloustilarekisteri;

- 3) puutarhayritysrekisteri;
- 4) turkistarharekisteri;
- 5) porotalousyritysrekisteri; sekä
- 6) muita maaseutuelinkeinoyrityksiä koskevia rekistereitä.

Rekisteriä varten voidaan lisäksi perustaa säädettyjen tehtävien kannalta tarpeellisia toiminnallisia alarekistereitä.

5 §

Rekisterin tiedot

Rekisteriin tulee merkitä vain säädettyjen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisia tietoja.

Yleistietoina voidaan merkitä rekisteriin tiedot rekisteriyksiköstä, sen omistajasta tai haltijasta ja maankäyttölajien pinta-aloista. Yleistietoja ovat rekisteriyksikön nimi-, sijainti-, kiinteistötunnus- ja rekisteriyksikön tunnustiedot sekä henkilötiedot ja tiedot maankäyttölajien pinta-aloista. Henkilötietoina saadaan tallettaa rekisteriyksikön omistajan tai haltijan nimi, osoite, puhelinnumero, henkilö- tai liike- ja yhteisötunnus, omistajatunnus, koulutus- ja ammattitiedot sekä kieli. Lisäksi rekisteriin voidaan merkitä rekisterin käyttöön liittyviä hallinnollisia tietoja.

Rekisterinpidon yhteydessä voidaan kerätä myös rekisteriyksiköitä koskevia tietoja tilastotarkoituksiin sen mukaan, mitä maatilatilastosta annetussa laissa (675/75) on säädetty.

Pelkästään tilastotarkoituksiin kerättyä tietoa ei saa käyttää hallinnollisiin tarkoituksiin. Tilastollinen tieto on säilytettävä erillään hallinnollisesta tiedosta.

Rekisteriyksiköistä on käytettävä rekisteritunnusta, jonka antaa rekisterinpitäjä.

Tarkempia määräyksiä tässä pykälässä määritellystä rekisterin tietosisällöstä sekä osarekistereistä antaa maa- ja metsätalousministeriö.

6 §

Tietojen hankinta

Tämän lain tullessa voimaan rekisteriin siirtyvät maataloushallinnon maatilarekisteristä annetussa laissa (1077/89) tarkoitetut rekisteritiedot.

Rekisteriä täydennetään ja päivitetään rekisteriyksiköiltä ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla.

Rekisteriyksikön omistaja ja haltija ovat

velvolliset antamaan rekisteriä käyttävälle viranomaiselle rekisteriyksikköä koskevia 5 §:n mukaisia tietoja.

Valtion ja kuntien viranomaiset ovat velvolliset antamaan salassapitosääntöjen estämättä rekisteriä käyttävälle viranomaiselle 5 §:n mukaisia tietoja.

7 §

Rekisteritietojen antaminen ja luovutus

Rekisterissä olevia tietoja saa antaa tai luovuttaa sivullisille vain:

- 1) rekisteriyksikön omistajan tai haltijan suostumuksella tai toimeksiannosta;
- 2) lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annetun määräyksen mukaisesti; tai
- 3) tieteellisiin tutkimuksiin sekä tilastollisiin tarkoituksiin.

Rekisteriyksikön omistajan tai haltijan nimi- ja osoitetietoja sekä puhelinnumero voidaan luovuttaa maaseutuelinkeinoja koskevaa tutkimusta ja neuvontaa varten, jos toiminta tukee uusiutuvien luonnonvarojen kestävä kehitystä ja monipuolista käyttöä ja jos luovutuksen saajalla on henkilötietojen osalta henkilörekisterilain (471/87) mukainen oikeus tallettaa tiedot henkilörekisteriin, eikä rekisteriyksikön omistaja tai haltija ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Luovutuksessa saa käyttää valintaperusteena rekisteriin talletettuja yleis- ja henkilötietoja, jos tämä ei loukkaa 11 §:ssä säädettyä salassapitovelvollisuutta.

Teknisen tallenteen henkilötietoja koskevasta luovuttamisesta massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana on lisäksi voimassa, mitä yleisten asiakirjain julkisuudesta annetussa laissa (83/51) säädetään.

Rekisterissä olevia tietoja saadaan luovuttaa Euroopan unionille silloin, kun säädökset edellyttävät tietojen antamista. Henkilötietoja voidaan luovuttaa Euroopan unionille sen estämättä, mitä henkilörekisterilaissa säädetään tietojen luovuttamisesta ulkomaille.

Rekisteritietojen luovuttamisesta sivullisille päättää rekisterinpitäjä.

8 §

Rekisteröidyn tarkastusoikeus

Rekisteriyksikön omistajan ja haltijan oikeu-

teen tarkastaa rekisteriin talletettuja tietoja sovelletaan henkilörekisterilakia.

9 §

Virheen oikaisu

Rekisterissä olevien tietojen oikaisuun sovelletaan henkilörekisterilakia. Virheen oikaisee rekisterinpitäjä tai se muu viranomainen, jolle tämä oikeus on erikseen säädetty.

10 §

Tietojen suojaaminen

Rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että rekisteri ja sen tiedot on asianmukaisesti suojattu luvatonta käsittelyä, käyttöä, tuhoamista ja muuttamista sekä anastusta vastaan.

11 §

Tietojen salassapito ja salassapitovelvollisuus

Rekisteritiedot ovat salassapidettäviä. Sen lisäksi, mitä liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta annetussa laissa (1126/90) säädetään, rekisteriyksikön omistajan tai haltijan nimi- ja osoitetiedot, tiedot yritysten ja yhteisöjen sekä ammatinharjoittajien toimialasta, tuotanto-suunnasta sekä maankäyttöajien pinta-aloista ovat julkisia.

Joka tässä laissa tarkoitettuja tietoja hankittaessa, talletettaessa, käytettäessä tai luovutettaessa on saanut tietää jotakin toisen henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta tai liikesalaisuudesta, ei saa tämän lain vastaisesti ilmaista sivulliselle tai käyttää yksityisesti hyödyksi näin saamiaan tietoja.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös rekisteriin liittyviin automaattisen tietojenkäsittelyn ohjelmistoihin ja ohjeistoja koskeviin tietoihin, joiden ilmituleminen vaarantaa tietosuojaan.

12 §

Henkilörekisterilain ja hyvän rekisteritavan noudattaminen

Rekisterin pitämiseen noudatetaan soveltuvin osin henkilörekisterilakia ja henkilörekisterien, hallinnollisten rekisterien ja tilastorekisterien pitämisessä noudatettavaa hyvää rekisteritapaa. Rekisterinpitäjän huolellisuusvelvoitetta, tietolähteiden kirjaamisesta, arkaluonteisten tietojen rekisterikiellosta ja sen poikkeuksista,

tietojen paikkansapitävyyden varmistamisesta, rekisteriselosteen laatimisesta, tarkastusoikeuden toteuttamisesta, luovutuksensaajan selontekovelvollisuudesta, luovutettujen tietojen käytöstä, oikeudesta kieltää tiedon käyttö tai luovutus sekä rekisterinpitäjän vahingonkorvausvelvollisuudesta noudatetaan soveltuvin osin, mitä henkilörekisterilain 3, 6—10, 14, 17, 21, 23, ja 42 §:ssä säädetään.

13 §

Rangaistussäännökset

Joka rikkoo 11 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava *maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain salassapitovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus virkamiehen tai julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

Tiedonantovelvollinen, joka laiminlyö tässä laissa tarkoitettujen tietojen antamisen, on tuomittava *maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden täyttämättä jättämisestä* sakkoon.

Tiedonantovelvollinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antaa väärän tiedon tässä laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *maaseutuelinkeinorekisteriä koskevan väärän tiedon antamisesta* sakkoon.

Ilmoitus syyteharkintaan saattamiseksi voidaan jättää tekemättä sellaisesta 3 ja 4 momentissa mainituista rikkomuksista, joita on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä.

Joka käyttämällä hänelle kuulumatonta käyttäjätunnusta tai muulla petollisella toimella läpäisee tunnistuskontrollin tai vastaavan turvajärjestelyn ja siten oikeudettomasti tunkeutuu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettyyn maaseutuelinkeinorekisteriin, on tuomittava *maaseutuelinkeinorekisteriin tunkeutumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

14 §

Tarkeimmat säännökset

Tarkeimmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan maataloushallinnon

maatilarekisteristä 8 päivänä joulukuuta 1989 annettu laki (1077/89).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

